

Koning Willem Alexander stelde in de [troonrede van 2018](#) dat er een taak ligt de Traditiegetrouw heeft Sociaal Werk Nederland voor u relevante passages uit de miljoenennota verzameld.

Hier vindt u [alle stukken rijksbegroting 2019](#) en hier [de Troonrede](#).

De regering stelt dat dit het moment is 'om opnieuw richting te kiezen. (...) Meer mensen moeten concreet merken dat het goed gaat: thuis, op het werk en in de wijk.' En er is de vraag (...): leven we in Nederland wel voldoende met elkaar en niet te veel naast elkaar?

Bouwen aan een hechte samenleving gaat iedereen in ons land aan: (...) 'Dat is niet in één programma of wet te regelen, want een hechte samenleving omvat alle beleidsterreinen en alle bestuurslagen.'

De regering 'neemt initiatieven om eenzaamheid onder ouderen tegen te gaan en kwetsbare groepen meer vaste grond onder de voeten te geven. We mogen niet berusten in het feit dat meer dan de helft van de 75+'ers zegt zich eenzaam te voelen. We mogen ook niet accepteren dat mensen met problematische schulden, personen met verward gedrag en een groeiend aantal zwerfjongeren aan de rand van de samenleving komen te staan. Samen met provincies, gemeenten en lokale instanties wil het Rijk brede coalities vormen om mensen uit hun isolement te halen en een nieuwe kans te geven.' (...)

'Het kabinet investeert daarnaast fors extra in voor- en vroegschoolse onderwijs, zodat de jongste kinderen met het risico op een achterstand meer aandacht krijgen.'

Sociaal Werk Nederland mist gevoel van urgentie voor financiële tekorten: gemeenten beschikken over onvoldoende middelen om de wetgevende taken uit te voeren.

Hierbij hoort volgens de Miljoenennota 2019 de volgende begroting:

Begroting Volksgezondheid, Welzijn & Sport (VWS)

In het Regeerakkoord wordt ruim aandacht gegeven aan het verbeteren van de positie van kwetsbare kinderen. Voor kwetsbare jongeren is de overgang naar volwassenheid (op hun 18e) extra moeilijk. Om die reden is het voornemen om de **pleegzorg** standaard te verlengen tot 21 jaar, in plaats van de huidige 18 jaar. Oplopend tot en met 2021 10,5 miljoen extra beschikbaar. Het onderwerp [18-/18+](#) staat al langer in de aandacht van Sociaal Werk Nederland.

In 2018 is er ruim € 19 miljoen beschikbaar voor de subsidieregeling '**Bijzondere transitiekosten Jeugdwet**'. In eerdere jaren is minder subsidie verstrekt dan mogelijk was. In 2018 wordt verwacht dat deze regeling alsnog (deels) wordt uitgeput. Het beschikbare budget is niet toereikend voor deze verwachte extra aanvragen en wordt daarom verhoogd met € 35 miljoen.

Het nieuwe programma [Maatschappelijke diensttijd](#) is van start gegaan met pilotprojecten via ZonMw. Hiervoor zijn op artikel 4 middelen gereserveerd. In 2018: 5,5 miljoen; in 2019: ruim 17 miljoen. Een aantal leden van Sociaal werk Nederland is met behulp van middelen uit [de eerste tranche nu aan de slag](#).

Er is meer dan verwacht ingeschreven op de experimentenregeling Maatschappelijke diensttijd. De (voorlopige) beoordelingen van de eerste call van ZonMw laten zien dat het budget voor 2018 ontoereikend is om alle kansrijke experimenten te honoreren. Daarom wordt budget (6,5 miljoen) overgeheveld van 2019 naar 2018.

Voor de **buurtsportcoaches** is € 47,4 miljoen in 2018 overgeheveld naar het gemeentefonds. Sociaal Werk Nederland is in gesprek met de Vereniging Sport en Gemeenten over mogelijkheden om samenwerking van sociaal werk en [buurtsportwerk](#)

op lokaal niveau te verhogen.

VOG

In het Regeerakkoord staat als ambitie opgenomen dat alle vrijwilligers, die werken met mensen in een afhankelijkheidssituatie, gratis [een Verklaring Omtrent Gedrag \(VOG\)](#) kunnen aanvragen. Hiertoe zal de bestaande regeling Gratis VOG, die wordt uitgevoerd door Justis, worden uitgebreid. Organisaties die voldoen aan een aantal criteria, waaronder de eis dat sprake moet zijn van een breder integriteitsbeleid, kunnen zodra de nieuwe regeling in werking treedt (naar verwachting in het najaar van 2018), gratis VOG's voor hun vrijwilligers aanvragen. Voor het verstrekken van een gratis VOG is in 2019 € 7,5 miljoen beschikbaar. Sociaal Werk Nederland heeft hiervoor gelobbyd samen met de NOV. VWS heeft [SWN betrokken bij de uitwerking van deze regeling](#).

Dementie en ouderen

Voor steun aan met name de programma's '[Samen Dementievriendelijk](#)' en '[Dementiezorg voor elkaar](#)' is in de periode 2016–2020 in totaal € 16 miljoen beschikbaar.

Mensen moeten kunnen vertrouwen op goede zorg thuis en steun van hun mantelzorgers. Ten behoeve van het programma [Waardig ouder worden](#), worden aanvullende middelen gereserveerd: op jaarbasis tot en met 2020 ruim 40 miljoen en drie jaren daarna: op jaarbasis ruim 20 miljoen.

Middels een subsidieregeling worden gemeenten gestimuleerd om met behulp van woningcorporaties, projectontwikkelaars, burgerinitiatieven en/of zorgaanbieders een projectplan in te dienen voor de opzet van **nieuwe woonzorgarrangementen**. Hier worden in de periode 2019–2021 aanvullende middelen (30 miljoen op jaarbasis) voor gereserveerd. Sociaal Werk Nederland heeft in eerdere kabinetperiodes geijverd voor deze nieuwe woonzorgarrangementen 'thuis', en een [evenwichtige verdeling van de extra investeringen intramuraal-thuisondersteuning](#). In de tweede kamer is [een motie aangenomen](#) die dit streven ondersteunt (Bergkamp, D66).

De **onafhankelijke cliëntondersteuning** wordt versterkt. Zo kunnen meer mensen tijdig worden geholpen met onder meer vraagverheldering en de toeleiding naar de juiste zorg en ondersteuning. In juli 2018 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de drie actielijnen waarlangs de functie zal worden doorontwikkeld (TK 31 476, nr. 22). In 2018 vindt verdieping van de aanpak plaats met gemeenten, aanbieders van cliëntondersteuning en de beroepsgroep. In 2019 zal de ontwikkelde aanpak verder worden uitgerold. In 2019 en 2020 op jaarbasis: 20 miljoen en in 2021: 10 miljoen.

Verder aandacht voor de volgende ingezette beleidswijzigingen:

Er komt een actieplan voor het **Programma Beter aanbesteden in het sociaal domein**. Sociaal Werk Nederland neemt [hieraan deel](#). [Zie de website](#).

[Programma Langer thuis, programma Eén tegen eenzaamheid](#) (het kabinet investeert hiertoe in deze kabinetperiode € 29 miljoen). Sociaal Werk Nederland is partner in deze programma's.

De subsidie voor **Joodse en Indische instellingen** zal jaarlijks, met een afbouw, tot en met het jaar 2025 worden verstrekt aan deze doelgroep. In 2019 is € 2,1 miljoen beschikbaar.

Begroting Justitie en Veiligheid (JenV)

De bewindslieden vullen het tekort op de rechtspraak alsnog aan. Een

toekomstbestendige en doelmatige **financiering van de rechtspraak** is eveneens noodzakelijk voor een goed functionerende rechtspraak. Het terugdringen van tekorten die de afgelopen periode bij de rechtspraak zijn ontstaan, is daar een belangrijk onderdeel van. Met deze begroting lost het kabinet het verwachte tekort voor 2019 op door een eenmalige bijdrage van € 40 miljoen.

Het kabinet en de rechtspraak zetten zich ook gezamenlijk in voor **maatschappelijk effectieve rechtspraak**. JenV werkt op dit moment aan wetgeving die rechters de ruimte biedt om te experimenteren met eenvoudige procedures die conflicten niet op de spits drijven, maar partijen nader tot elkaar brengen – en zo effectief bijdragen aan de oplossing van het probleem. De verwachting is dat deze ‘experimentenwet rechtspleging’ in 2019 door het parlement kan worden behandeld. In 2019 kunnen experimenten van start. Pilots met buurtrechters, spreekuurrechters, schuldenrechter.

Door het tijdig signaleren en zo nodig door vervolging, handhaven we de democratische rechtsstaat tegen **extremisme en terrorisme**. In 2019 zal het accent hierbij liggen op acties zoals extra inzet op preventie, om proactief te kunnen inspelen op de veranderingen binnen de jihadistische beweging; aanvullende inzet op deradicalisering en re-integratie. Dit niet alleen vanwege de (verwachte) terugkeer van strijders (en hun kinderen) uit het kalifaat, maar ook om de ‘home grown’ radicalisering van ingezetenen in Nederland tegen te gaan. Sociaal Werk Nederland is partner van het [platform JEP](#).

Straffen in de buurt

JenV gaat steviger inzetten op het **terugdringen van de recidive**. Dit gebeurt via een persoonsgerichte aanpak, waarbij de gedetineerde de juiste zorg, behandeling of begeleiding krijgt, maar waarbij de nadruk ook ligt op zijn of haar eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. Er komt een brede, fundamentele verkenning naar het stelsel van (volwassenen)reclassering. Ook vinden er pilots plaats met de inzet van vrijwilligers binnen het reclasseringstoezicht en het gevangeniswezen. Eind 2019 moet dit leiden tot een toekomstvisie op de reclassering. Voor het verminderen van recidive is in het Regeerakkoord een extra bedrag van 20 miljoen euro gereserveerd. Sociaal Werk Nederland werkt hierin samen met JenV in het programma [Koers en Kansen](#).

Op 1 januari van dat jaar treedt ook de aangescherpte [Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld](#) in werking. Professionals die beroepsmatig met ouders en kinderen te maken krijgen, zijn dan verplicht om ernstige situaties van kindermishandeling altijd te melden bij Veilig Thuis (advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling). Het opstellen van letselrapporten bij kindermishandeling (forensisch medisch expertise) wordt verder geprofessionaliseerd, hiervoor wordt aangehaakt bij de integrale aanpak toekomst forensische geneeskunde. Eind 2019 moet er ook een overzicht beschikbaar zijn van effectieve justitiële interventies bij huiselijk geweld en kindermishandeling.

Begroting Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties

Tot de maatschappelijke opgaven die het Rijk en de medeoverheden in [het InterBestuurlijk Programma IBP](#) hebben opgenomen, behoort ook de opgave in het sociaal domein. Onder de opgave ‘[Merkbare verbetering in het sociaal domein](#)’ wordt ingezet op twaalf programmatische thema’s zoals: mensen die te maken hebben met eenzaamheid, mensen met afstand tot de arbeidsmarkt perspectief op werk bieden, mensen die zich met het Nederlands niet goed kunnen redden en recidive na detentie voorkomen door meer aansluiting tussen detentie en gemeenten. Sociaal Werk Nederland is partner in het [deelprogramma Sociale Basis](#).

In het Programma Sociaal Domein wordt verder samengewerkt om knelpunten in de praktijk in gezamenlijkheid – Rijk, gemeenten, instellingen en inwoners – op te pakken. Met deze informatie zal het beeld van de transformatie in het sociaal domein verder worden aangevuld, met als doel het lokale transformatieproces te ondersteunen.

Overheden krijgen door de stelselherziening van het [omgevingsrecht](#) meer afwegingsruimte om doelen in de leefomgeving te bereiken. Hierdoor wordt de leefomgeving centraal gesteld in beleid, besluitvorming en regelgeving. Regels worden eenvoudiger en inzichtelijker voor mensen en bedrijven en besluitvorming over projecten in de leefomgeving versnelt en verbetert. Daarmee versterken ze bovendien de verbinding tussen mensen en overheden. Gemeenten moeten inwoners en maatschappelijke organisaties veel meer betrekken bij visieontwikkeling.

Begroting Ministerie Sociale Zaken & Werkgelegenheid (SZW)

Het kabinet trekt 25 miljoen euro uit voor het terugdringen van armoede en schulden bij jongeren. Ook komt er geld voor jobcoaches om jongeren met een handicap beter naar werk te begeleiden. Het extra geld is niet terug te vinden in de Miljoenennota. De ChristenUnie heeft de steun gekregen van de andere regeringspartijen om het bij de Algemeen Politieke Beschouwingen te regelen. [Dat meldt het AD.](#) Rijksbegroting 2019. Daarnaast wil de Christenunie vier miljoen euro meer subsidie voor **vrijwilligersorganisaties** in de schuldienstverlening zoals het Leger des Heils, SchuldhulpMaatje en Humanitas.

Arbeidsmarkt en Leven lang leren

Kabinet investeert € 1,5 miljoen in de verbetering van randvoorwaarden daarvoor.

Inburgering

Het kabinet investeert in programma's zoals Persoonlijke Inburgering Programma's PIP, met 50 miljoen in 2019 oplopende tot 70 miljoen per jaar. Het kabinet onderkent het belang van rekening houden met '[doenvermogen](#)' van de inburgeraar.

Armoede en schulden

Het kabinet stelt € 80 miljoen ter beschikking in de periode 2018–2020 voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede – in het bijzonder onder kinderen. Daarom werken kabinet en gemeenten aan de verdere professionalisering van schuldhulpverlening en het gemeentelijke armoedebeleid door het uitvoeren van programma's zoals 'Vakkundig aan het werk' en '[Schouder eronder](#)', waar Sociaal Werk Nederland kernpartner van is. Bijna € 9 miljoen wordt ingezet ter versterking van de landelijke ondersteuning van gemeenten door kennisontwikkeling, professionalisering, kennisuitwisseling, monitoring en coördinatie. Daarnaast werkt het kabinet met gemeenten en vrijwilligersorganisaties aan een landelijk dekkend netwerk **van vrijwilligersprojecten** gericht op schuldhulp en financiële begeleiding.

Kinderopvang

Het kabinet verhoogt de kwaliteit van **kinderopvang**. Ouders betalen meer voor de opvang, maar de schade wordt getemperd door verhoging van de kinderopvangtoeslag van 248 miljoen per jaar. Ouders in de laagste inkomensgroepen gaan kinderopvangtoeslagvergoeding krijgen van 96% en modaal 88,3 %. Hierdoor en met een betere regeling van de Toeslagen wil het Kabinet voorkomen dat ouders schulden krijgen. Op advies van de Taskforce kinderopvang en onderwijs investeert het kabinet in het Bureau Kwaliteit Kinderopvang voor ontwikkeling van een pedagogisch curriculum. En er komt 2 miljoen euro voor projecten waaronder 'een betere basis voor peuters.'

Ten slotte moeten mensen met problematische schulden kunnen rekenen op een zorgvuldige en maatschappelijk verantwoorde incasso. Schulden kunnen, onder meer door stapeling van boetes voor te laat betalen, rente en bijkomende kosten, heel snel

oplopen. Een solide beslagvrije voet die door alle schuldeisers wordt gerespecteerd is noodzakelijk om het bestaansminimum te beschermen. Om deze problemen op te lossen werkt het kabinet aan herziening van het beslag- en executierecht, implementatie van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet en verbreding van het beslagregister. Ook kijkt het kabinet kritisch naar de rol die de rijksoverheid zelf speelt als schuldeiser.

Begroting ministerie Onderwijs, Cultuur & Wetenschap

Subsidie regeling praktijkleren

De subsidieregeling praktijkleren heeft tot doel werkgevers te stimuleren om praktijkleerplaatsen en werkleerplaatsen aan te bieden. De subsidieregeling praktijkleren wordt in 2019 met één jaar verlengd en daarnaast vindt er in 2019 een korting van € 19,5 miljoen plaats op de subsidieregeling praktijkleren ter dekking van de tegenvaller op de leerling- en studentenraming en de studiefinancieringsraming. De budgetten voor de verschillende onderwijscategorieën in deze subsidieregeling worden neerwaarts bijgesteld en het maximale subsidiebedrag per gerealiseerde praktijk- of werkleerplaats wordt verlaagd van € 2.700 naar € 2.500 in 2019. [Sociaal Werk Nederland is tegen de bezuinigingen hierop.](#)

Tel mee met taal

Ter ondersteuning van de aanpak van laaggeletterdheid worden in 2019 middelen beschikbaar gesteld als bijdrage aan het actieplan 'Tel mee met Taal' dat door de Ministeries van OCW, SZW en VWS wordt uitgevoerd en gefinancierd. Het actieplan is met één jaar verlengd en loopt nu tot en met eind 2019.

Het leesbevorderingsprogramma **Kunst van Lezen** is onderdeel van het Actieprogramma Tel mee met Taal 2016–2018. Tel mee met Taal is een gezamenlijke aanpak samen met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport om laaggeletterdheid te voorkomen en tegen te gaan. In 2019 wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de vervolgaanpak en opnieuw over de resultaten uit de monitor. [Leden van Sociaal Werk Nederland voeren pilots en projecten uit in het kader van deze programma's.](#)

VVE 16 uur

Het kabinet investeert in vroeg- en voorschoolse educatie: het aantal uren voorschoolse educatie aan kinderen die risico lopen op onderwijsachterstanden kan uitgebreid worden van 10 naar 16 uur per week en de kwaliteit kan worden verhoogd door inzet van hbo'ers (zie indicatorentabel). Zie onder meer hier [eerdere berichtgeving](#) over de inzet van SWN hierop.

Het kabinet heeft het budget voor onderwijsachterstanden anders over het land verdeeld, waardoor in de grote steden grote kortingen ontstaan op het VVE-budget. Kleinere gemeenten hebben baat bij de nieuwe verdeelsystematiek die ingaat per 1 januari 2019 voor gemeenten en per schooljaar 2019–2020 voor scholen. Sociaal Werk Nederland overlegt verder met gemeenten over deze [niet altijd goed uitpakkende verdeling](#).

Rijksbegroting Gemeentefonds

Zoals reeds eerder aangekondigd wordt met ingang van 2019 een groot deel van de voormalige Integratieuitkering sociaal domein geïntegreerd in de algemene uitkering van het gemeentefonds. Concreet betreft het de IUSD Wmo, met uitzondering van Beschermd wonen, de IUSD Jeugd, met uitzondering van Voogdij 18+, het onderdeel Re-integratie klassiek van de IUSD Participatie en de volledige IU Wmo (huishoudelijke hulp).

Met uitzondering van de onderdelen Wsw en Beschut werk van de IUSD Participatie, gaan de andere onderdelen op (korte) termijn ook over naar de algemene uitkering. Voor Voogdij 18+ en de onderdelen Wajong en Regulier werk van de IUSD Participatie zal dat

naar verwachting per 2020 kunnen. Beschermd wonen volgt zo spoedig mogelijk na 2020.

Bij het periodiek onderhoud van het verdeelstelsel van het gemeentefonds worden veranderingen in de gemeentelijke kostenstructuur stelselmatig gevolgd. Dat gebeurt door een scan.

De scan laat zien dat netto lasten van gemeenten in 2018 voor de meeste uitgavenclusters hoger zijn dan de middelen waar het verdeelmodel van het gemeentefonds mee rekent. De hogere netto lasten op deze uitgavenclusters worden gedekt met extra eigen middelen. Zowel bij de OZB als de Overige Eigen Middelen (OEM) is sprake van meer (feitelijke) inkomsten dan waarmee in het gemeentefonds rekening wordt gehouden

Op het totaal van de vier clusters voor Maatschappelijke ondersteuning en Jeugd (clusters Samenkracht en Burgerparticipatie; Maatschappelijke ondersteuning, Volksgezondheid en Jeugd) geven gemeenten in 2018 juist minder uit dan waar in het verdeelmodel van het gemeentefonds rekening wordt gehouden (algemene uitkering en de integratie-uitkeringen). Wanneer ook het cluster Inkomen en Participatie erbij wordt genomen, blijkt dat sociaal domein breed gemeenten meer uitgeven dan waar het verdeelmodel van het gemeentefonds rekening mee houdt.

Om te beoordelen of bovenstaande patronen aanleiding kunnen zijn voor onderhoud aan het verdeelstelsel, zullen de ontwikkelingen de komende jaren verder worden gevolgd. Tegelijkertijd is het Ministerie van BZK bezig met de voorbereidingen van de evaluatie van de verdeelmodellen van het sociaal domein.

Sociaal Werk Nederland mist gevoel van urgentie voor financiële tekorten: gemeenten beschikken over onvoldoende middelen om de wetgevende taken uit te voeren.